

Utbildningsinspektion i Balingsnässkolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–9

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Balingsnässkolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	52
Grundskola	416
Särskola	19

Utbildningen vid Balingsnässkolan omfattar förskoleklass och grundskolans årskurs 1–9, särskola samt fritidshem som är lokalmässigt integrerat i skolan. Inspektionen avser förskoleklass och grundskola. Vid inspektionen fanns ännu inga elever i årskurs 9.

Balingsnässkolan är ny och invigdes i januari 2004. Eleverna kommer från flera olika skolor, bland annat gamla Balingsnässkolan och Tomtbergaskolan. Huvudbyggnaden är uppbyggd kring elva s.k. hemvister i två våningsplan samt innehåller specialsalar, hantverkshus, bibliotek samt matsal. I nära anslutning till skolan finns även en gymnastikhall.

Flertalet elever bor i närområdet och cirka tio procent har skolskjuts.

Skolans elever och pedagogiska personal är organiserad i åtta arbetsenheter: fyra arbetsenheter för förskoleklass och årskurs 1–3, en för årskurs 4–6, en för årskurs 7–8 samt en för särskolan årskurs 1–10. Utbildningen i förskoleklass och årskurs 1–3 bedrivs i åldersblandade grupper. I övriga årskurser bedrivs åldershomogen undervisning.

Genom bland annat en kreativ miljö med rörelse, sång, musik, färg och jonglering som inslag vill skolan stimulera eleverna att använda båda hjärnhalvorna lika mycket. Skolans verksamhetsidé är att utbilda vad den kallar helhjärnade barn och elever. Utbildningen skall utgå från ett tvärvetenskapligt synsätt som bygger på hur de båda hjärnhalvorna lär sig på det mest optimala sättet.

Genomförandet av inspektionen i Balingsnässkolan

Skolverket sände den 10 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Balingsnässkolan har bestått av undervisningsråden Mariette Dennholt och Gunnel Eriksson. Besök i Balingsnässkolan genomfördes den 30 september och den 1 oktober 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Balingsnässkolan, dels den information som samlats in vid observationer, inter-

vjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Balingsnässkolan genomfördes formella intervjuer med rektorn, specialläraren, skolsköterskan, elevrådsrepresentanter samt ett urval av lärare, elever och föräldrar. Lektioner i ett flertal klasser besöktes och det fördes även informella samtal med andra elever och personal än den intervjuade.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Inflytande, delaktighet och ansvarstagande

I Balingsnässkolans arbetsplan för år 2004/05 anges att delaktighet och att ge redskap för eget lärande är två av skolans fyra övergripande mål för verksamheten (se även område fem). I arbetsplanen har skolan därutöver angett åtaganden och ett av dessa är att eleverna skall uppleva att de kan påverka sin utbildning och arbetsmiljö.

Skolan har påbörjat ett arbete för att lära eleverna vad demokrati är och inspektörernas noterar att elever i allmänhet ger uttryck för en medvetenhet kring betydelsen av att kunna påverka.

I skolan finns samverkansorgan med eleverna i form av klassråd och elevråd, som nyligen startat sin verksamhet och som i stort uppges fungera enligt elever och personal. Inspektionen visar dock att eleverna anser att klassråden inte alltid fungerar i alla klasser. I vissa klasser hålls inte klassråd med regelbundenhet och i andra avhandlas ibland frågor som borde tas upp i andra sammanhang. Dessutom berättar elever i årskurs 7–8 att klassråd hålls på tider då elevens val är schemalagt, vilket medför att alla elever inte kan medverka. Skolan har två elevråd (se vidare område tre) och elevrådet för de äldre eleverna har nyligen börjat utforma sin verksamhet. Eleverna är överlag nöjda med arbetet hittills, men anser att det är av vikt att alla klasser representeras i elevrådet samt att rådets ansvar bör vidgas till att avse även frågor om elevernas utbildning vid skolan och inte bara vissa miljöfrågor och saker till skolgården. Inspektörernas bedömning är att arbetet i klassråd och elevråd bör ses över.

Eleverna tränas i att ta ansvar för sin arbetsmiljö på olika sätt, exempelvis genom ansvarsområden i klassrummen och en årlig städning av skolgården. Dess-

utom ansvarar årskurs 3–8 för olika områden i skolan: uteförrådet, pappersåtervinningen, matsalen, kafeterian och biblioteket. Vid inspektionsbesöket framkommer dock att de olika årskursernas ansvarsområden ännu inte är kända av alla elever. Inspektionen visar ändå att eleverna generellt tar ansvar för miljön.

När det gäller elevernas ansvarstagande för det egna lärandet upplever intervjuade lärare att det över lag är bra, men att det finns en variation mellan eleverna. Lärarna upplever vidare att de äldre elevernas ansvarstagande har förbättrats.

Inspektionen visar att skolan är på god väg när det gäller elevernas inflytande över undervisningen med hänsyn till den korta tid skolan varit i gång. Eleverna ges i olika grad och omfattning möjlighet att påverka undervisningens utformning, t.ex. genom egen planering, inom eget arbete och teman samt i slöjdarbetet. Några elever beskriver även en skillnad jämfört med tidigare och upplever att de numera får vara med och påverka sitt eget lärande i större utsträckning. Men det finns också några elever som upplever att de inte har något större inflytande. Inspektörerna bedömer att elevinflytande över det egna lärandet finns på skolan, men att det kan utvecklas vidare samt att skolan bör öka elevernas medvetenhet om sin delaktighet då detta varierar.

Etiska förhållningssätt och trygghet

Nolltolerans mot mobbning och kränkande behandling är ett annat av Balingsnässkolans övergripande mål för verksamheten. Skolan har genomfört elevenkäter och skolgårdsenkäter för rastvärdar, men vid inspektionsbesöket fanns dock inga sammanställningar av mätresultaten.

Inspektionen visar att eleverna i allmänhet är trygga och trivs på skolan. Eleverna uppger att de visar respekt för varandra och tar avstånd från kränkande behandling. Mobbning och annan kränkande behandling är inte vanligt förekommande på skolan enligt de intervjuade grupperna. Det framkom dock att enstaka allvarliga incidenter har förekommit och att det finns några elever som är utsatta för mobbning. Rektorn och personalen uppger att det kan finnas förklaringar i att mycket händer när många barn möts i en ny skola och att det tar tid innan man tillsammans formar normer och värderingar. Enligt samtliga intervjuade grupper tar dock skolan snabbt itu med uppkomna konflikter eller andra problem. Flertalet elever uppger att det alltid finns någon vuxen att vända sig till vid behov. Några upplever dock att det finns enstaka vuxna som inte bryr sig när man ber om hjälp.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultatet av skolans arbete med normer och värden är av förhållandevis god kvalitet, men att det kan utvecklas vidare med avseende på elevernas inflytande på undervisningen. Det finns anledning för skolan att förbättra arbetet i klassråd och elevråd för att utveckla detta utifrån alla elevers rätt att lära sig de demokratiska principerna. Inspektionen visar att eleverna i allmänhet är trygga och trivs på skolan, men att arbetet med att skapa en god miljö för utveckling och lärande samt för att se över alla elevers trygghet på skolan kan förbättras.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål att sträva mot

När det gäller kunskaper är läroplanens mål att sträva mot mångfacetterande och skall, bland annat, ge en grund för fortsatt utbildning. I läroplanen anges vidare att, för att eleverna skall ha möjlighet att ta ansvar för sina studier krävs att skolan delger eleverna målen för utbildningen.

I skolan pågår ett arbete med bearbetning av de nationella kursplanerna. Skolans elever har varierande kunskaper om målen för utbildningen. Elever i årskurs 6–8 känner till målen genom att lärarna har presenterat de nationella kursplanerna och betygskriterierna eller presenterat målen inom olika ämnen, arbetsområden och teman. Flertalet av de yngre eleverna saknar dock kännedom om målen för utbildningen. Några yngre elever känner till vad de skall kunna eller lära sig inom vissa ämnen.

Inspektionen visar att eleverna i Balingsnässkolan får prova olika arbetssätt, vilket skapar tillfällen för eleverna att utveckla sitt eget lärande. Eleverna uppger att de kan arbeta både enskilt och tillsammans med andra.

Inspektörerna bedömer att resultatet av rektorsområdets arbete mot läroplanens mål att sträva mot kan förbättras, genom att stärka elevernas kännedom om målen generellt på skolan.

Kunskaper relaterade till mål att uppnå i årskurs 5, 9

Inspektionen visar att Balingsnässkolans elever ges olika möjligheter att visa sitt lärande, bland annat genom muntliga och skriftliga redovisningar, skriftliga läxförhör eller prov. Skolan följer även elevernas kunskapsutveckling i svenska och matematik genom läsförståelsetest, matematiktest och diagnoser.

Av skolans redovisning av resultaten i de nationella ämnesproven för årskurs 5 våren 2004 framgår att en stor andel av eleverna nått goda resultat. 89 procent av eleverna nådde målen i samtliga tre ämnen. I svenska uppnådde 98 procent av eleverna målen, i engelska 93 procent och i matematik 96 procent. Särskilt stöd ges och åtgärdsprogram upprättas för de elever som inte uppnår målen.

Vid tidpunkten för inspektionen fanns ännu inga elever i årskurs 9.

När det gäller elevernas kunskapsresultat i övriga ämnen saknar skolan en övergripande samlad bild. Dokumentation handhas av varje enskild lärare och sker på olika sätt. Inspektörernas bedömning är att skolan bör se över och utveckla ett övergripande och mer enhetligt system för uppföljning och dokumentation av kunskapsutvecklingen hos eleverna.

Eleverna uppger att de är nöjda med sin utbildning, tycker att det är roligt i skolan och att de lär sig mycket. Inspektörerna noterade vid besöket att elever i allmänhet visar stor lust att lära och är engagerade i sin undervisning, särskilt var detta märkbart hos många yngre elever. Inspektörernas bedömning är att elevernas kunskaper är goda när det gäller resultatet på de nationella ämnesproven.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att eleverna nått goda resultat vid de nationella ämnesproven i årskurs 5 år 2004. Resultaten i de övriga ämnena för eleverna är inte kända och skolan bör arbeta fram rutiner för att följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen mot målen. Skolan bör även arbeta med att tydligare delge och diskutera målen för utbildningen med eleverna.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Samverkan i skolmiljön

Inspektionen visar att skolan har börjat arbeta medvetet för att ge eleverna ansvar och inflytande, genom bland annat klassråden och elevråden. Eleverna upplever att dessa i stort fungerar bra och att de lär sig rutinerna för det formella demokratiska arbetet. Skolan har två elevråd gemensamt för elever i grundskolan och särskolan, ett för förskoleklass till och med årskurs 3 samt ett för årskurs 4–10. Elevråden håller på att forma sin verksamhet. Eleverna har dock synpunkter om förbättring och utveckling av rådets verksamhet och innehåll, vilket framgår under område ett.

Inspektionen visar att man på olika sätt arbetar för att eleverna skall tränas i att ta ansvar för sin arbetsmiljö, se även område ett. Förutom olika årskursers ansvarsområden i skolan och ansvarsområdena i klasserna, finns kamratstödjare och ett faddersystem bland de yngre eleverna på skolan, vilket är mycket uppskattat av elever och föräldrar.

I läroplanen anges att eleverna skall få ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att detta inflytande skall öka med stigande ålder och mognad. Inspektionen visar också att eleverna i stor utsträckning även ges möjlighet till detta och att skolan sedan starten kommit en bra bit på väg (se även område ett). Inspektörerna bedömer dock att elevernas reella inflytande över undervisningen kan utvecklas vidare och att skolan i detta arbete bör diskutera hur eleverna kan göras mer medvetna om sitt inflytande.

Skolans formella samverkan med föräldrarna har nyligen påbörjats. Samverkan sker genom ett föräldraråd, med två representanter från respektive enhet. I skolans informationsbroschyr framgår att föräldrarådets prioriterade områden för

hösten är bibliotekets uppbyggnad, elevsamverkan och skolans traditioner. Ett annat samverkansorgan är teamet Föräldrar mot mobbning, FMM, som är tänkt att vara ett stödforum för skolan i arbetet mot kränkande behandling.

Arbetet mot kränkande behandling

Balingsnässkolan lägger stor vikt vid arbetet för att motverka kränkande behandling. Ett av skolan prioriterade mål är nolltolerans mot mobbning och kränkande behandling och enligt arbetsplanen skall detta ske bland annat genom kompisamtal, massage, kamratstödare samt kill- och tjejgrupper. Inspektionen visar att detta arbete i stor utsträckning också har påbörjats på skolan. I klasserna förs värdegrundsdiskussioner med eleverna och i förskoleklassen och årskurs 1–3 har man kompisamtal, fadderverksamhet samt massage. Under hösten har ett arbete med ”Friends” introducerats, en metodik som innebär att elever väljs ut för att stötta och hjälpa sina kamrater. Elever i årskurs 3 är kamratstödare för barn i förskoleklass samt årskurs 1–3, och fr.o.m. årskurs 4 väljs fyra elever från varje årskurs till detta uppdrag. Kamratstödjarna har ännu inte fått någon utbildning, vilket dock enligt rektor skall ordnas. Yngre elever säger att de vänder sig till kamratstödare, och kamratstödare uppger att de rycker in för att hjälpa och trösta ensamma eller ledsna kamrater.

Skolans värdegrund kommer att presenteras i en kommande folder, ”Balingsnässkolans trivselstrategi – regler och förhållningssätt”. I framtagandet av de gemensamma reglerna har skolans personal varit delaktig och elevrådet har getts möjlighet att lämna synpunkter. I varje klass finns även ordnings- och trivselregler som har utarbetats tillsammans med eleverna.

Inspektörerna bedömer att skolan har kommit igång med ett gott förebyggande arbete mot kränkande behandling och att eleverna är delaktiga i detta arbete.

Enligt läroplanen har rektorn ansvar för att upprätta, genomföra, följa upp och utvärdera skolans handlingsprogram mot kränkande behandling. På Balingsnässkolan finns Teamet mot mobbning, TMM, i vilket några ur personalgruppen ingår i. Skolan har vidare utarbetat ”TMM, ett arbetsmaterial mot mobbning och kränkande beteenden”. Dokumentet, som finns i skolans informationsbroschyr, innehåller en definition av mobbning samt beskriver skolans förebyggande och åtgärdande arbete. Föräldrarna har genom FMM getts möjlighet att lämna synpunkter på planen. Planen saknar dock en definition av kränkande behandling samt beskrivning av vad som sker om en vuxen kränker en elev. En gång per månad samlas hela skolan till ett stormöte, varvid rektorn informerar om angelägna frågor och elever ges möjlighet att framträda. I detta sammanhang har TMM, kamratstödjarna och deras arbete presenterats. Flertallet elever känner också till skolans handlingsprogram, TMM och vet vart de skall vända sig.

Skolhälsovård och elevhälsa

Balingsnässkolan erbjuder skolhälsovård i enlighet med skollagens krav. Skolan avser att bedriva ett aktivt hälsoarbete och erbjuda eleverna dagliga fysiska aktiviteter. För närvarande erbjuds utomhusaktiviteter för eleverna och eleverna skall dagligen promenera en motionsslinga i skogen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete med arbetsmiljö och delaktighet är bra. Inspektörerna vill framhålla skolans påbörjade arbete för att förebygga kränkande behandling och att skolan arbetar för ett ökat elevinflytande på undervisningen. Arbetet kan dock utvecklas vidare på skolan när det gäller alla elevers inflytande och skolan bör se över handlingsprogrammet mot mobbning och kränkande behandling.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Lokala mål och innehåll

På Balingsnässkolan pågår i arbetsenheterna ett arbete med att bearbeta de nationella kursplanerna och betygskriterierna. Eleverna deltar dock inte i detta arbete. Tills vidare använder skolan de nationella och till viss del en annan skolas bearbetningar av betygskriterier. Inspektionen visar att äldre elever känner till målen för utbildningen genom att lärarna har presenterat de nationella kursplanerna eller presenterat målen inom olika arbetsområden. Flertalet yngre elever saknar dock kännedom om målen. Några av de yngre eleverna beskriver dock att de känner till vad de skall kunna eller skall lära sig inom vissa ämnen, se även område två.

På skolan pågår ett arbete med att utforma målen för verksamheten utifrån ett tvärvetenskapligt synsätt som bygger på den senaste hjärnforskningen om hur våra två hjärnhalvor ”lärt sig” på ett optimalt sätt. Skolans vision är att utbilda ”helhjärnade” barn och elever.

Organisering av undervisningen och tidsanvändning

Som tidigare nämnts bedrivs utbildningen i förskoleklass och årskurs 1–3 i åldersintegrerade grupper, vilket möjliggörs på ett bra sätt genom flexibla lösningar i lokalerna. I övriga årskurser bedrivs åldershomogen undervisning. Vid inspektionstillfället fick inspektörerna se exempel på varierande arbetssätt för eleverna bland annat inom ramen för teman, undervisning i större och mindre grupper, enskilt arbete och undervisning i klassrum. Inspektörerna erfor att flexibiliteten i undervisningen synes vara mer utvecklad i de lägre åldrarna. Inspektörernas bedömning är också att samverkan mellan förskoleklass och skola är god.

Vid inspektionsbesöket tog några elever upp frågan om det är nödvändigt att ha raster om endast fem minuter, vilka upplevs som meningslösa och stressande.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Som tidigare nämnts, under område två, har Balingsnässkolan olika sätt att följa upp och bedöma elevernas kunskapsutveckling. Alla elever har en mentor, och i årskurs 7–8 har eleverna en utvecklingsmapp som mentorn ansvarar för. I den kan man följa kunskapsutvecklingen i samtliga ämnen. Inspektionen visar dock att lärarna över lag använder olika varianter av dokumentation, exempelvis portfolio, individuella utvecklingsplaner, andra utvecklingsplaner och program, som dessutom i sig används på lite olika sätt. Innehållet varierar också när det gäller omfattningen av ämnen, allt ifrån alla ämnen till ett fåtal. Inspektörerna bedömer att det finns anledning för skolan att se över och renodla begrepp, innehåll och användning av dokumentationen.

Balingsnässkolan har skriftliga rutiner för elevvårdsärenden, ett s.k. flödesschema. I skolan finns en specialpedagog som främst arbetar med förskoleklass och årskurs 1–3. Skolan befinner sig i en inledningsfas för att identifiera elevers stödbehov. Inspektionen visar att rutiner fungerar när det gäller elever till och med årskurs 3 samt att dessa elever också erhåller stöd. Skolan behöver dock tydligare rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd i årskurs 4–8. Vid intervjuer med föräldrar till äldre elever framförs kritik mot både skolans och kommunen sätt att hantera och tillgodose elevers stödbehov. Inspektörerna bedömer att det är osäkert om stöd ges i tillräcklig omfattning för elever i årskurs 4–8 samt att skolan bör se över elevernas behov av stöd i andra ämnen än svenska, engelska och matematik. Skolan upprättar åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd. Inspektionen visar emellertid att det på skolan finns elever som ännu inte har något åtgärdsprogram och att det i vissa klasser inte har upprättats åtgärdsprogram för några berörda elever, vilket inte uppfyller författningarnas krav. Vidare gäller det som ovan nämnts om behovet av att se över dokumentationen på skolan, även åtgärdsprogrammets syfte och funktion.

Rektorn och personalen har synpunkter på brister i kommunens organisation av elevstödet och efterfrågar ett stöd som är närmare knutet till skolan, exempelvis en kurator. Personalen har även synpunkter om osäkerheten i fråga om vem som fattar beslut, exempelvis avseende placering i särskild undervisningsgrupp.

Vägledning och utvecklingssamtal

Inspektionen visar att elever och föräldrar uppskattar utvecklingssamtalen vid skolan och tycker att de får bra information. Eleverna förbereder samtalet genom att skriftligt svara på ett antal frågor hemma. Vid samtalet ges information om elevens både sociala och kunskapsmässiga utveckling. Inspektörerna bedömer att utvecklingssamtalen fungerar bra på skolan.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

I Balingsnässkolan har alla elever en skoldagbok, som är tänkt att användas som planeringskalender och utvärdering av lärandet. Skoldagboken fungerar dessutom som en kontaktlänk mellan hem och skola. Skolan har, vilket tidigare nämnts, påbörjat ett arbete med individuella utvecklingsplaner och portfolio för eleverna, vilka dock skall utvecklas vidare. I portfolion skall det egna arbetet utvärderas och inspektörerna såg där även exempel på att eleverna reflekterar över det: ”Detta dokument förtjänar inträde i min portfolio för att...”. Inspektionen visar dock att skolans elever har kommit olika långt med användandet av

skoldagboken. I vissa klasser skriver eleverna in veckoplanering samt utvärderar hur veckan varit och hur skolarbetet gått. Andra klasser använder den inte i någon större utsträckning. Elever i årskurs 6–8 har schemalagd utvärdering en gång per vecka. Därutöver görs utvärderingar i vissa ämnen efter olika arbetsområden eller terminsvis. Inspektörerna bedömer dock att man på skolan bör diskutera hur man tillsammans med eleverna utvärderar undervisningen och även göra det även utifrån en kvalitativ aspekt, eftersom utvärderingen nu i hög grad styrs av den enskilde läraren.

Vid inspektionen hade inte några elever vid skolan ännu erhållit betyg. Bedömnings- och betygsdiskussioner sker för närvarande främst genom spontana initiativ lärare emellan, men övergripande diskussioner förs även i arbetslagen i arbetet med framtagandet av kursplaner och betygskriterier. Betygsdiskussioner förs inte med lärare från andra skolor. Inspektörerna bedömer att skolan bör se över och arbeta fram rutiner för att säkerställa betygs likvärdighet.

Samverkan och öppenhet

Skolan håller på att bygga upp en samverkan med föreningsliv, idrottsföreningar, arbetsliv och myndigheter. Redan nu samverkar man med några idrottsföreningar och myndigheter. Enligt rektorn kommer eleverna i årskurs 8 och 9 att ha prao, praktisk arbetslivsorientering.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att skolans pedagogiska verksamhet i flera avseenden är bra, t.ex. gäller detta undervisningen i förskoleklass och årskurs 1–3 samt identifiering av stödbehov för dessa elever och utvärderingen av lärandet för äldre elever. Något som skolan dock generellt behöver förbättra är att se över sin dokumentation om elevernas kunskapsutveckling, fortsätta utveckla arbetet med utvärdering av undervisningen och bedömning av elevernas kunskapsutveckling. För att säkerställa alla elevers rätt till stöd bör skolan se över sina rutiner för att identifiera elevers stödbehov och omfattningen av stödet i alla ämnen. Rutinerna för åtgärdsprogram måste åtgärdas så att sådana upprättas för alla elever som är i behov av särskilt stöd.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Ansvarsfördelning, beslutsordning och kommunikation

Kommunfullmäktige i Huddinge kommun har fastställt sex utvecklingsområden, perspektiv, för samtliga nämnder. Inom dessa har kommunstyrelsen gjort prioriteringar som gäller för förskole- och grundskolenämnden. I nämndens verksamhetsplan för innevarande år har nämndens mål samlats i fyra målområden: Nöjda invånare – barn och elever, Effektiva processer, Sund ekonomi och

Attraktiv arbetsgivare. För vart och ett av dessa områden finns ett antal mål fastslagna av nämnden.

Vid inspektionsbesöket på Balingsnässkolan pågick fortfarande arbetet med att ta fram en gemensam arbetsplan. Skolan har senare upprättat en arbetsplan för 2004/05. Planen följer kommunens mall och skolan har formulerat åtaganden utifrån nämndens mål samt angett arbetssätt och hur uppföljning skall ske. Arbetsplanen har utarbetats under medverkan av personalen och har varit på remiss hos föräldrarådet och elevrådet för de äldre eleverna. I arbetsplanen anges följande fyra övergripande mål för verksamheten: Ge redskap för eget lärande, nolltolerans mot mobbning och kränkande behandling, alla elever skall uppnå kursplanens mål samt delaktighet.

Rektorn upplever att samarbetet med förvaltningen och rektorsgruppen fungerar bra, däremot finns en viss otydlighet i fråga om ansvarsfördelning och beslutsvägar. Vid möten med förvaltningen diskuteras främst personal-, budget- och administrativa frågor, och det finns inte mycket utrymme för pedagogiska diskussioner.

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

Balingsnässkolans ledningsgrupp består av rektorn och en biträdande rektor med ansvar för olika delar av verksamheten. Skolan är organiserad i olika arbetsenheter. Rektorn arbetar för att personalen skall känna sig delaktig och i skolan finns olika arbetsgrupper som har i uppdrag att föra skolans utveckling framåt. All personal har fått välja vilken grupp de önskar tillhöra, t.ex. teamet mot mobbning, skolutvecklingsgruppen, elevrådsgruppen och jour/miljögruppen.

Intervjuade lärare anser att ansvarsfördelningen på skolan är tydlig och väl fungerande, att de har stor delaktighet och frihet under ansvar samt att rektorn är förtrogen med verksamheterna och tar ansvaret för den pedagogiska utvecklingen. Inspektionen visar även när det gäller den pedagogiska ledningen att rektorn leder detta genom att ha god kännedom och förankring bland annat genom grupperna, är inspiratör och leder arbetet med elevvårdsarbetet. Inspektörerna bedömer dock att den pedagogiska ledningen kan utvecklas för att förstärka ett gemensamt synsätt på skolan, t.ex. vad gäller skolans dokumentation av elevernas kunskapsutveckling och arbetet med elever i behov av särskilt stöd.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolans kvalitetsarbete var vid inspektionsbesöket fortfarande under utveckling. Som ovan nämnts har skolan i arbetsplanen beskrivit hur kommande uppföljningar och utvärderingar av verksamheterna skall genomföras. Inspektörerna bedömer att det nu visserligen finns planering och rutiner för uppföljning och utvärdering, men kan inte bedöma om detta kommer att leda till skolutveckling, eftersom skolan är nystartad och ännu inte kommit så långt i processen.

Rättssäkerhetsfrågor

Omfattningen av undervisningstiden, för elever som hela sin grundskoletid går i Balingsnässkolan, ligger något över den i skollagen garanterade tiden om 6 665 undervisningstimmar. Rektorn har ännu inte stämt av tiden med de olika skolor som eleverna kommer ifrån och kan därför inte garantera att de elever som

kommer från andra skolor totalt sett erbjuds den garanterade undervisningstiden. Inspektörerna bedömer att skolan måste utveckla rutinerna för att säkerställa att alla elever erbjuds minst den garanterade undervisningstiden.

Inspektionen visar vidare att rektorn inte återrapporterar samtliga beslut till ansvarig politisk nämnd vilket bör förbättras.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att skolans arbete med styrning, ledning och kvalitetsarbete i flera avseenden är bra. Skolledningen är fungerande och arbetar med skolutveckling. Rektorns pedagogiska ledning bör dock utvecklas för att förstärka ett gemensamt synsätt på skolan och se över den garanterade undervisningstiden för alla elever samt se över rutinerna för återrapportering av delegationsbeslut till nämnden.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Tillgång till verksamhet/utbildning

Inspektionen visar att elevens val erbjuds för elever i årskurs 4–8 i enlighet med gällande bestämmelser. Som språkval erbjuds eleverna spanska, franska och tyska från årskurs 6. Eleverna ges möjlighet att prova på de olika språken i perioder om tre månader innan de gör sina val. Det ges även möjlighet till undervisning i engelska eller svenska inom ramen för språkval.

Modersmålsundervisning erbjuds enligt den modell som tillämpas i Huddinge kommun. Ett fåtal elever är berättigade och samtliga deltar också i modersmålsundervisning. Vid inspektionsbesöket fanns inga elever i behov av svenska som andraspråk eller studiehandledning på modersmålet.

I skolan finns enligt rektorn några elever med funktionshinder, som bedöms ha likvärdig tillgång till utbildning och omsorg jämfört med övriga elever.

Information om utbildning

Inspektionen visar att föräldrarna i allmänhet är nöjda med skolans information. Informationen ges på olika sätt, exempelvis genom veckobrev, föräldramöten, stormöten med hela skolan, utvecklingssamtal, skolans informationsbroschyr samt rektorns informationsbrev till hemmen. Alla elever har även en skoldagbok i vilken det ges möjlighet för information om tider och läxor samt reflektioner av elev och lärare kring elevens arbete.

Inspektionen visar dock att eleverna vid skolan ännu inte har tillgång till en studie- och yrkesvägledare, vilket inspektörerna bedömer som angeläget för skolan att se över. Inspektörerna vill peka på läroplanens skrivning i avsnittet Rektors ansvar. Där anges att rektor har ett särskilt ansvar för att ”den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning”.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att skolans tillgång till utbildning är god. Skolan bör dock ombesörja behovet av studie- och yrkesvägledare för eleverna.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Personalresurser för samtliga skolformer, personalens kompetens och kompetensutveckling

Inspektionen visar att samtliga lärare vid Balingsnässkolan har en utbildning avsedd för den undervisning som i huvudsak bedrivs. Av dessa är 32 procent män. Läsåret 2003/04 var lärartätheten 7 lärartjänster/100 elever enligt skolans uppgifter. Specialpedagogisk kompetens för årskurs 4–8 samt studie- och yrkesvägledare saknas dock, vilket inspektörerna bedömer som angeläget för skolan att se över.

Personalen är mycket nöjd med den kompetensutveckling som hittills erhållits, men det finns önskemål om kompetensutvecklingsplaner på enskild nivå inför framtiden.

Vid inspektionen framkommer att föräldrarna och eleverna över lag är nöjda med lärarna.

Läromedel, pedagogiska materiel och utrustning

Inspektionen visar att läromedel och annat pedagogiskt material är bra och anpassat till de krav en tidsenlig utbildning kräver. Skolan har under det senaste året införskaffat det som behövs. Skolans egna bibliotek är under uppbyggnad och skolan använder sig av närliggande kommunala bibliotek tills vidare. Eleverna har tillgång till datorer som används i undervisningen.

Lokaler

Balingsnässkolans lokaler är ljusa, fina och ändamålsenliga. Huvudbyggnaden, som består av sex förenade huskroppar, är uppbyggd kring elva ”hemvister” i två våningsplan med flexibelt inredda rum som genom skjutdörrar kan avdelas i mindre enheter. I skolan finns hantverkssalar och olika specialsalar.

Vid inspektionsbesöket uppger elever att det ibland saknas sittplatser i matsalen, vilket även tagits upp i klassråd och elevråd. Inspektörerna bedömer att skolan behöver se över detta, särskilt mot bakgrund av att elevantalet kommer att öka i takt med att skolan blir fullt utbyggd.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resurserna i Balingsnässkolan är bra och att verksamheten ges goda förutsättningar för att nå de mål som anges i läroplanen och kursplaner. Personalens kompetens är hög, men den specialpedagogiska kompetensen bör förbättras avseende årskurs 4–9. Skolan behöver även se över behovet av sittplatser i matsalen.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Balingsnässkolan övergripande är av god kvalitet. Skolan arbetar på ett positivt sätt med värdegrundsfrågor och arbetar för ett ökat elevinflytande på undervisningen. Skolan har god tillgång till resurser gällande lärarkompetens, lokaler och läromedel.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Åtgärder bör vidtas i syfte att skapa förutsättningar för alla elevers rätt till en trygg miljö.
- Elevernas kunskaper om läroplanens och kursplanernas mål bör utvecklas.
- Skolan bör utveckla system för uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i samtliga ämnen.
- Elevernas inflytande över undervisningens innehåll, arbetssätt och därmed det egna lärandet behöver utvecklas vidare.
- Arbetet i klassråd och elevråd behöver utvecklas utifrån alla elevers rätt att lära sig de demokratiska principerna.
- Handlingsprogrammet mot kränkande behandling behöver omarbetas.
- Utveckla arbetet för säkerställande av en likvärdig bedömning och betygssättning.
- Skolan bör se över sina rutiner för att identifiera elevers stödbehov och omfattningen av stödet i alla ämnen för att säkerställa alla elevers rätt till stöd.
- Skolan bör se över tillämpningen av timplanen.
- Skolan bör se över sina rutiner för återrapportering av delegationsbeslut.
- Förbättra den specialpedagogiska kompetensen avseende årskurs 4–9.
- Behovet av sittplatser i matsalen behöver ses över.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Åtgärdsprogram upprättas inte i de ämnen där det behövs (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Datum

2005-06-29

Ort

Stockholm

Mariette Denholt

Gunnel Eriksson